

FUNKTIONELLA TILLSTÅND INOM REHABILITERINGSMEDICIN

SFRM Webseminarium 231130

Carl Sjöström

Specialistläkare psykiatri och rehabiliteringsmedicin

Primärvården Västra Gästrikland

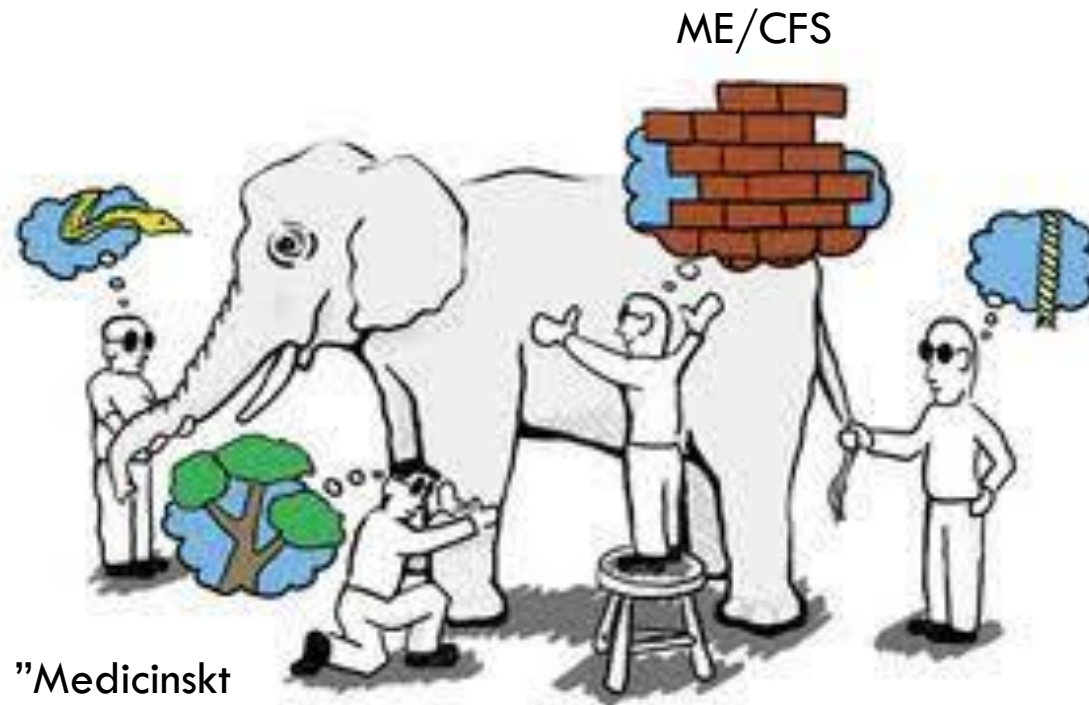
carl.sjostrom@regiongavleborg.se

www.stokapsykkonsult.com

VEM ÄR JAG?

- Läkare, specialist i Psykiatri (2010) & Rehabiliteringsmedicin (2017).
- Grundläggande psykoterapiutbildning ("Steg 1"), Svenska Institutet för Kognitiv Psykoterapi (2007-2008).
- Anställd i Primärvård Västra Gästrikland, Region Gävleborg.
- Enskild firma – ett 15-tal uppdrag/år www.stokapsykkonsult.com
- Medförfattare till kapitlet om "Kroppssyndrom" i "Psykiatri" (Studentlitteratur 2016 + 2024).
- Medförfattare till kapitlet om Funktionella tillstånd i Svenska Psykiatriska Föreningens riktlinjer Konsultationspsykiatri (2021-2022)
- Initiativtagare till "Funktionella listan" – ett professionellt nätverk för FNS.
- Översättare av patientinformationsmaterial "När kroppen säger ifrån" 2021.
- Översättare av www.neurosymptoms.org 2021-2022

Hjärnskada

ME/CFS

"Medicinskt
oförklarat"

Funktionellt!

SENASTE Han får pris för sin förmåga att alltid sätta patienten i centrum

KONTAKT SKRIV PRENUMERERA ANNONSERA LT ARRANGERAR

UTBILDNING OCH FORSKNING

Funktionella somatiska symtom och nya behandlingsperspektiv

Psykodynamisk känslfokuserad korttidsterapi har god effekt

Daniel Marot, med dr, leg psykolog, specialist i neuropsykologi, Stockholms universitet
daniel.marot@su.se

Behroz Dehdari, specialistläkare, psykiatri, Stockholm

Camilla von Below, fil dr, leg psykolog, leg psykoterapeut, lektor, Stockholms universitet

LÄS ARTIKEL SOM PDF

CITERAS SOM:

Läkartidningen. 2023;120:23073
Läkartidningen 38/2023
Läkartidningen.se 2023-09-18

7 KOMMENTARER | KOMMENTERA

PRENUMERERA ANNONSERA LT ARRANGERAR

DEBATT

Undvik begreppet »funktionell« i smärtvården

Emmanuel Bäckryd, biträdande professor, Linköpings universitet, överläkare, Region Östergötland, Linköping

Björn överl

SENASTE Hybridbaserad akutsjukvård kommer att misslyckas

KONTAKT SKRIV PRENUMERERA ANNONSERA LT ARRANGERAR

DEBATT

Meningsfullt skilja på »funktionell« och »strukturell« smärta

PUBLICERAD:

Läkartidningen.se 2023-10-04
(uppdaterad 2023-10-09)

0 KOMMENTARER | KOMMENTERA

universitet

universitet

SENASTE Hybridbaserad akutsjukvård kommer att misslyckas

KONTAKT SKRIV PRENUMERERA ANNONSERA LT ARRANGERAR

DEBATT

Smärtvården bör använda överenskommen terminologi

Emmanuel Bäckryd, biträdande professor, Linköpings universitet, överläkare, Region Östergötland, Linköping

Björn Gerdle, professor emeritus, Linköpings universitet, överläkare, Region Östergötland, Linköping

PUBLICERAD:

Läkartidningen.se 2023-10-09

3 KOMMENTARER | KOMMENTERA

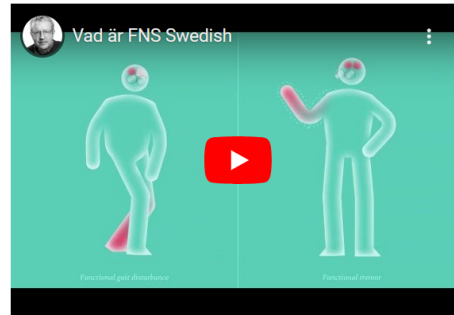

Check out the NEW Functional Neurological Disorder (FND) Formulation Tool

Funktionell Neurologisk Symtomstörning:

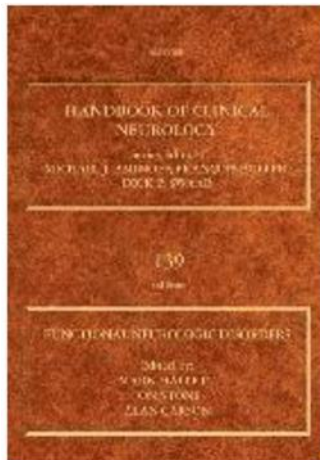
Är neurologiska symtom som svaghet i en kroppsdel, tremor (skakningar), domningar eller frånvaroattacker som har att göra med de delar av nervsystemet som sköter rörelse eller känsel, och som:

- ... har orsakats av ett PROBLEM med FUNKTIONEN i nervsystemet
- ... är ett problem med "mjukvaran" i hjärnan, inte med "hårdvaran" (som vid Stroke eller MS)
- ... har "positiva diagnostiska kännetecken" typiska för FNS
- ... orsakar svårigheter i vardagen för den person som drabbats

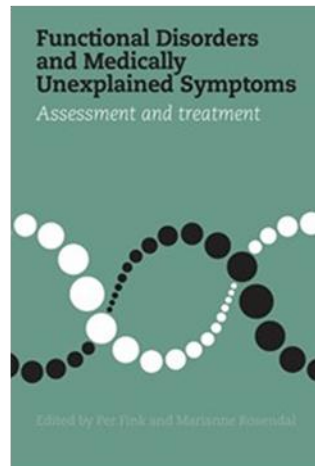

Funktionella Neurologiska Symtom:

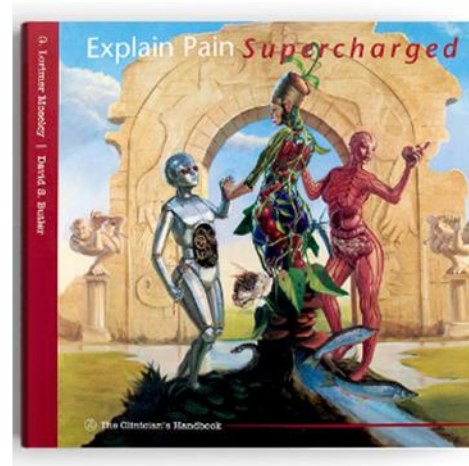
Revylika symtom som man behöver kunna förstå och förklara, utan att det

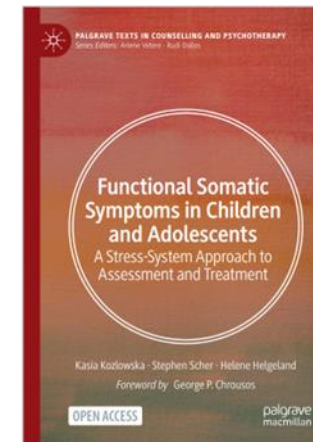
Hallett, Stone, Carson
2016

Fink, Rosendal 2015

Moseley, Butler 2017

Kozłowska, Scher,
Helgeland 2020

Vad är ett funktionellt tillstånd?

- **Verkligt tillstånd** - d v s inte inbillat eller påhittat.
- Beror på **PROBLEM** med **FUNKTIONEN** i systemet, och inte på en skada eller sjukdom.
- Vi kan ganska ofta ställa en **säker diagnos utifrån undersökning = POSITIV DIAGNOSTIK**
- *Orsaken till störningen* vet vi ofta inte så mycket om när vi ställer diagnosen.
- En biopsykosocial sjukdomsmodell är nödvändig för att förstå och behandla
- Vi känner till många av de mekanismer som är inblandade

Det är bred enighet bland forskare och behandlare om att

Orsaken till funktionella tillstånd är multifaktoriell, och förståelsen av de funktionella tillstånden utmanar vår traditionella uppfattning om att sjukdomar antingen är rent fysiska eller uteslutande psykiska.

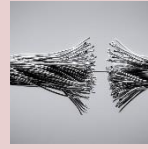

Vid funktionella tillstånd är hjärnan sannolikt inblandad. Man har vid undersökningar funnit förändringar i hur hjärnan reagerar t ex när kroppen utsätts för smärta. Orsaken till dessa förändringar är inte slutligt kartlagd.

Flera undersökningar har visat att immunsystemet troligen också är inblandat. Det är oklart precis hur och varför.

Det är bred enighet bland forskare och behandlare om att

Funktionella tillstånd beror ofta på en kombination av medfödd sårbarhet och belastning eller stress.

Funktionella tillstånd kan behandlas med KBT och graderad träning. Vissa patienter kan ha nytta av medicinsk behandling.

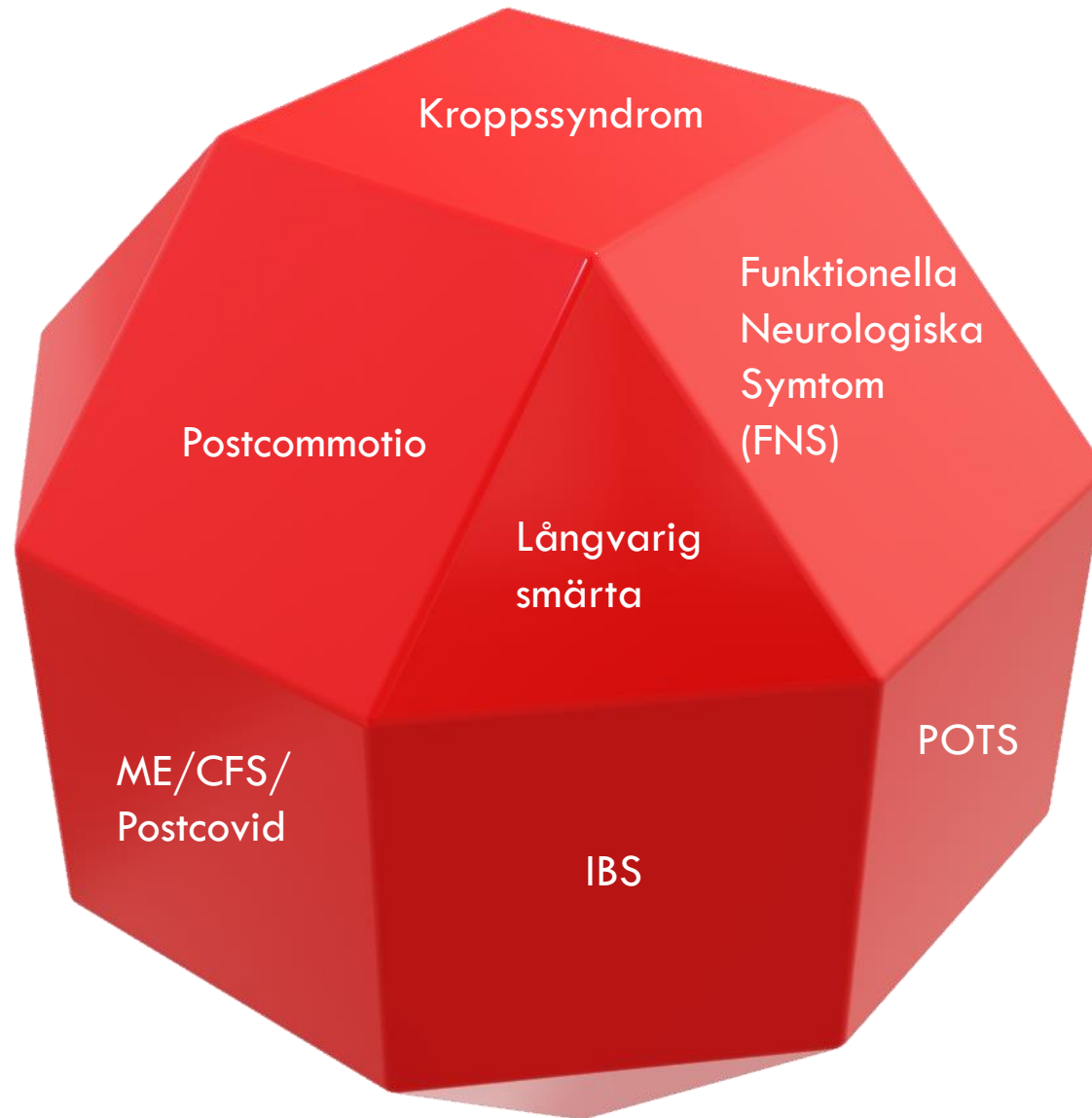

Ett funktionellt tillstånd är en verklig sjukdom.

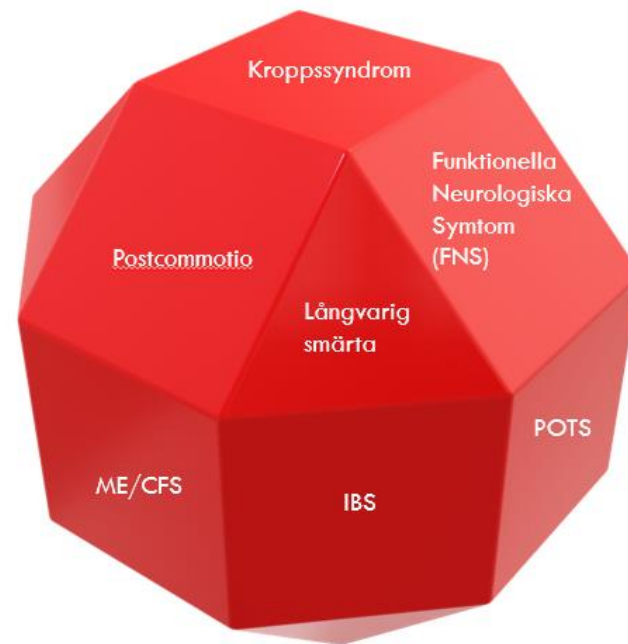

Patienterna är inte "inbillat" sjuka, och det handlar inte om människor som ljugar, manipulerar eller överdriver för att uppnå sociala fördelar.

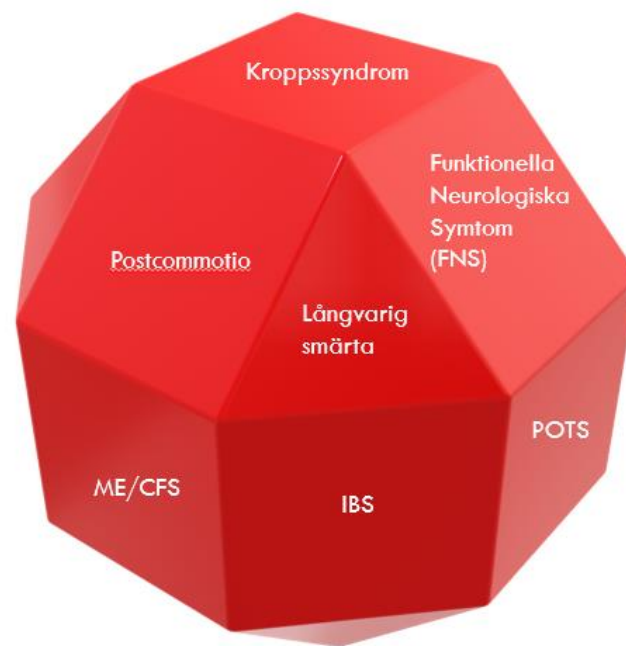

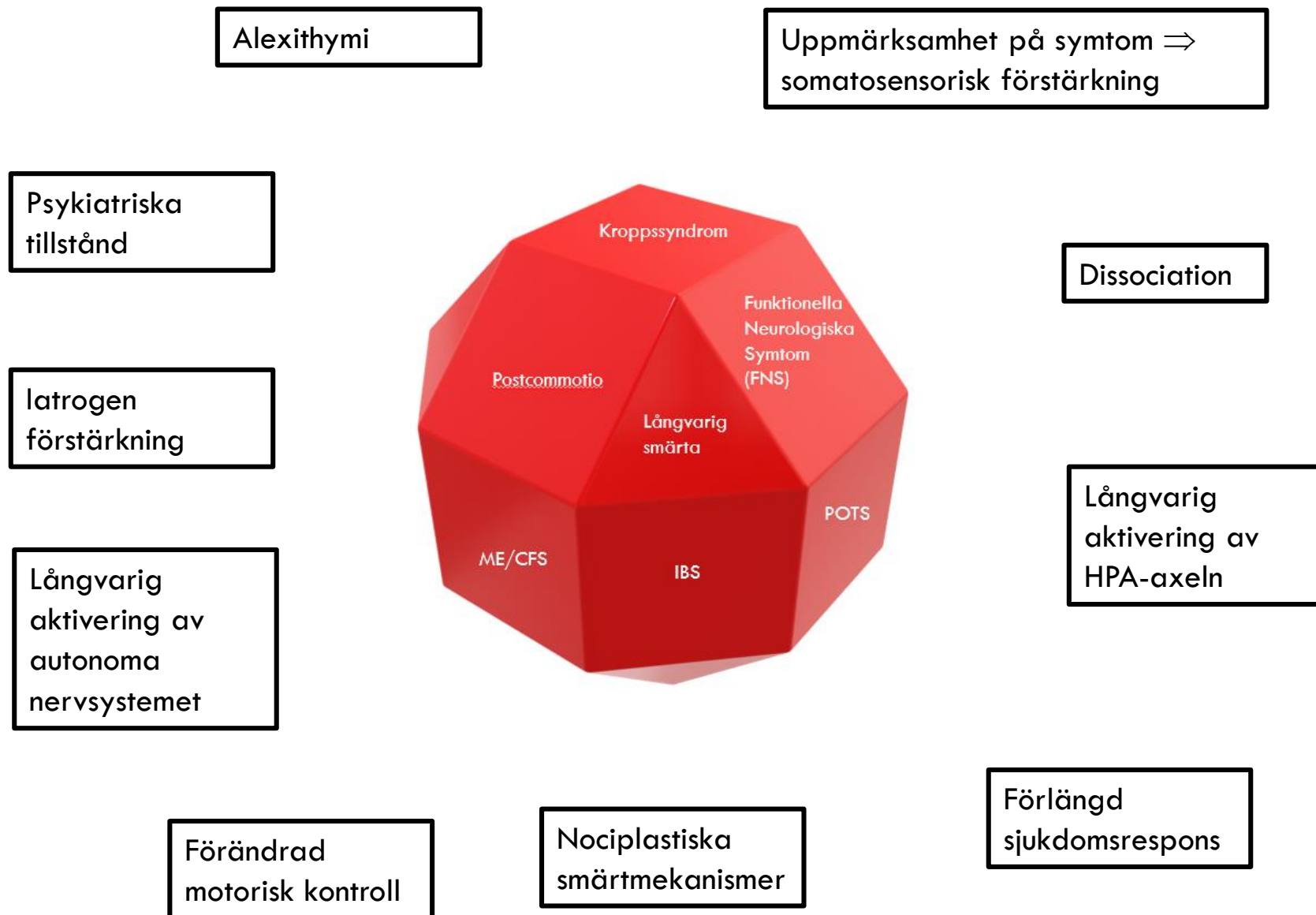
Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som överlappar varandra epidemiologiskt

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd med gemensamma orsaksmechanismer

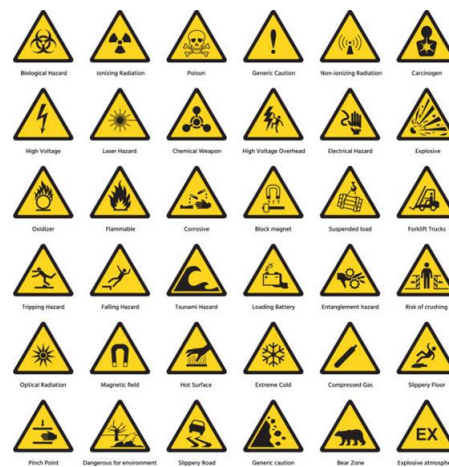

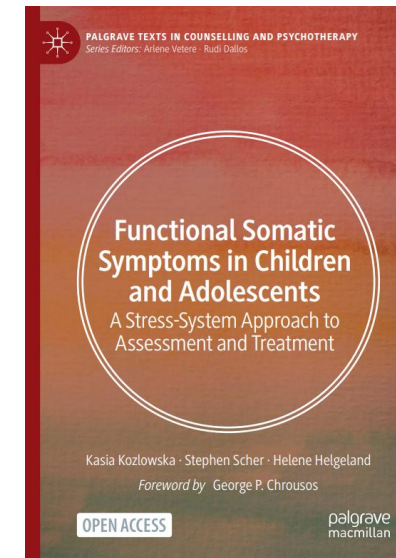
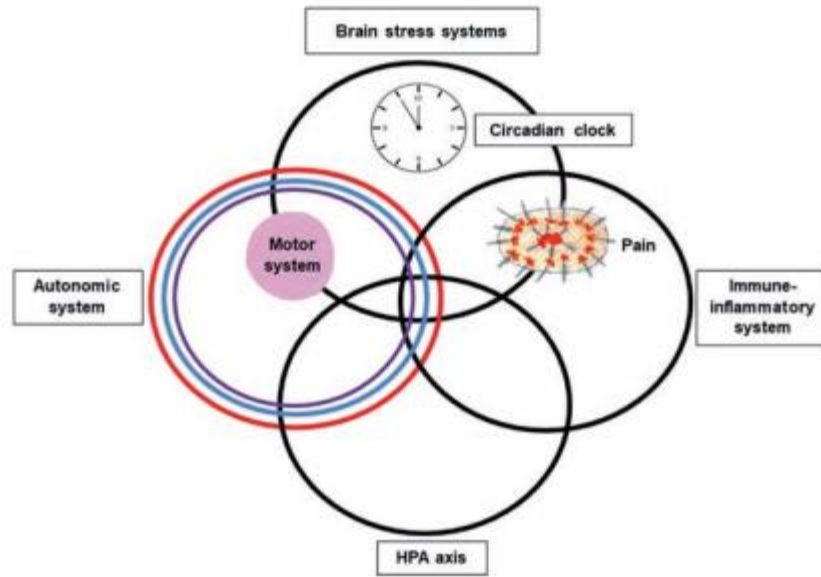
Funktionella somatiska syndrom: tillstånd med gemensamma orsaksmechanismer

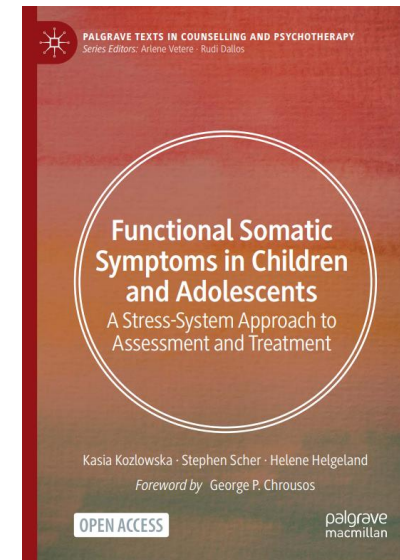
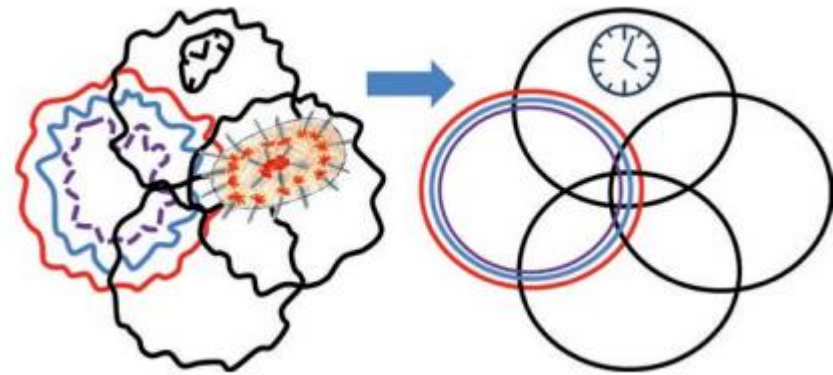
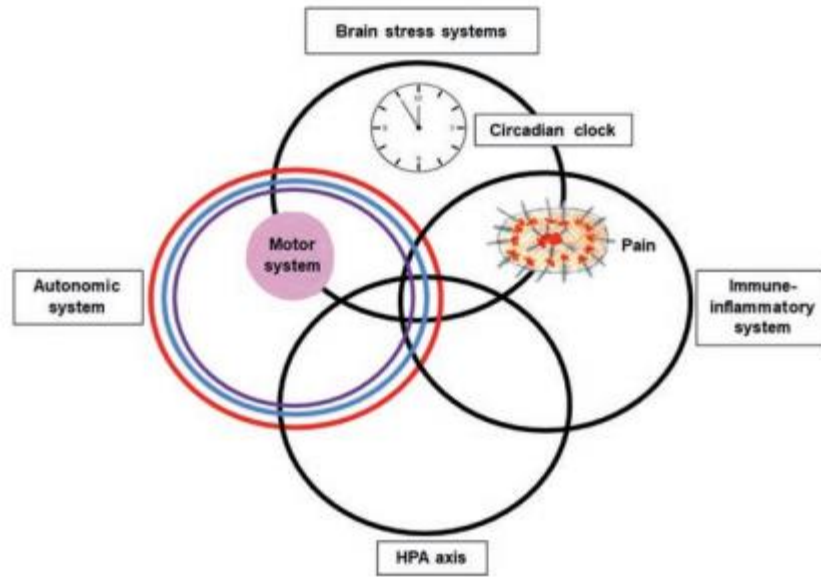
Gemensam nämnare förklaringsmodeller

”DYSREGLERAT FÖRSVARSSYSTEM”

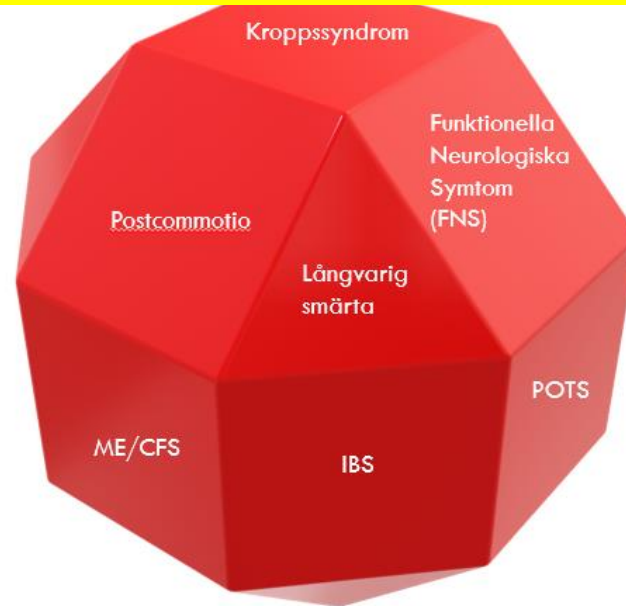

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som överlappar varandra epidemiologiskt

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd med gemensamma orsaksmechanismer

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som förstås bäst med en biopsykosocial sjukdomsmodell

	Predisponerande	Utlösande	Upprätthållande
Biologiska			
Psykologiska			
Sociala			
Iatrogena			

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som överlappar varandra epidemiologiskt

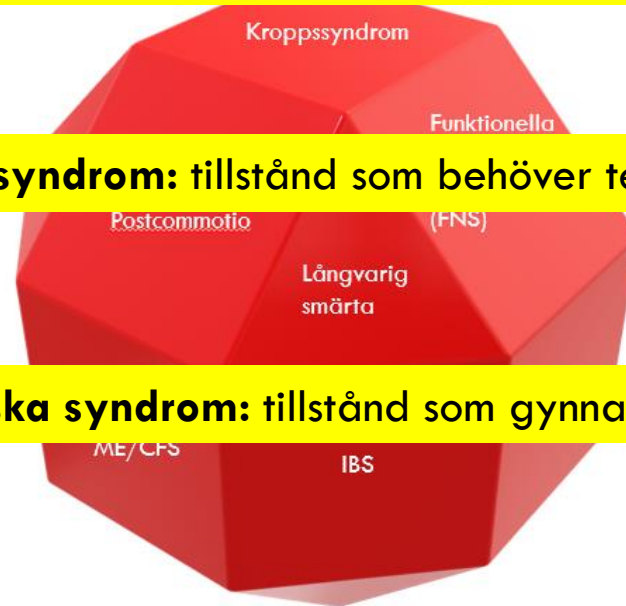
Funktionella somatiska syndrom: tillstånd med gemensamma orsaksmekanismer

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som förstås bäst med en biopsykosocial sjukdomsmodell

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som behöver teaminsatser

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som gynnas av multimodala rehabiliteringsinsatser

Funktionella somatiska syndrom: tillstånd som gynnas av transdiagnostiska arbetsätt

Specialitet	”Funktionellt syndrom”
Immunologi/Allergi	Sjuka hus-syndrom, Elöverkänslighet, Infraljudsöverkänslighet
Endokrinologi	Subklinisk Hypothyreos
Gastroenterologi	IBS, dyspepsi
Gynekologi	Bäckensmärta, PMS
Infektion	Kroniskt trötthetssyndrom (ME/CFS), Kronisk Borrelia, ”Långtidscovid”
Kardiologi	Atypisk bröstsmärta, Syndrom X
Lungmedicin	Hyperventilationssyndrom
Neurologi	Spänningshuvudvärk, Funktionella neurologiska tillstånd
Odontologi	Temporomandibulär leddysfunktion, atypisk ansiktssmärta
Ortopedi	Whiplash
Psykiatri	Somatoforma tillstånd, neurasteni
Reumatologi/Smärtvård	Nociplastisk smärta
Öron-näsa-hals	Globus, yrsel, tinnitus

Specialitet	”Funktionellt syndrom”
Immunologi/Allergi	Sjuka hus-syndrom, Elöverkänslighet, Infraljudsöverkänslighet
Endokrinologi	Subklinisk Hypothyreos
Gastroenterologi	IBS, dyspepsi
Gynekologi	Bäckensmärta, PMS
Infektion	Kroniskt trötthetssyndrom (ME/CFS), Kronisk Borrelia, ”Långtidscovid”
Kardiologi	Atypisk bröstsmärta, Syndrom X
Lungmedicin	Hyperventilationssyndrom
Neurologi	Spänningshuvudvärk, Funktionella neurologiska tillstånd
Odontologi	Temporomandibulär leddysfunktion, atypisk ansiktssmärta
Ortopedi	Whiplash
Psykiatri	Somatoforma tillstånd, neurasteni
Reumatologi/Smärtvård	Nociplastisk smärta
Öron-näsa-hals	Globus, yrsel, tinnitus

DEBATT

Försiktighet förordas för begreppet långtidscovid

Johan Hellman, AT-läkare, Skaraborgs sjukhus, Lidköping

Kunskap om postcovid måste hanteras varsamt

Johan Bengtsson, ST-läkare i psykiatri, Akademiska sjukhuset; doktorand, institutionen för neurovetenskap, Uppsala universitet; David Gyll, ST-läkare i psykiatri, Karolinska Institutet; överläkare, Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet; Anders Johansson, överläkare, Svensk förening för rehabiliteringsmedicin; Anders Johansson, överläkare, Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet; överläkare, Akademiska sjukhuset, Linköpings universitet; Anders Johansson, överläkare, Rehabiliteringsmedicin, Lunds universitet; överläkare, Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet.

DEBATT

Språket – ett av vårdens många verktyg

Johan Bengtsson, ST-läkare i psykiatri, Akademiska sjukhuset, Uppsala; forskare, institutionen för medicinska vetenskaper, Uppsala universitet; fil kand i lingvistik, Uppsala universitet

PUBLICERAD:

Läkartidningen 38-39/2022
Läkartidningen.se 2022-09-20

11 KOMMENTARER KOMMENTERA

Orden vi använder: smärtvården

Nonsens		
Smärtstimuli		
Smärtreceptor/smärtändar		
Smärtbanor		
Nedåtgående smärthämning		
Nedåtgående smärtafacilitering		

Moseley, Butler: Explain pain
Supercharged (Noi group 2017)

Orden vi använder: smärtvården

Nonsens	Korrekt	Lekman
Smärtstimuli	Skadestimuli	Varningsstimuli
Smärtreceptor/smärtändar	Nociceptor	Varningsdetektor
Smärtbanor	Nociceptiva banor	Varningsbudbärare
Nedåtgående smärthämning	Nedåtgående antinociception	Skruvar ned varningssignalen
Nedåtgående smärtafacilitering	Nedåtgående nocifacilitering	Skruvar upp varningssignalen

Moseley, Butler: Explain pain
Supercharged (Noi group 2017)

Orden vi använder – dags att tänka om?

NU	PROBLEM	FÖRSLAG
Hjärntrötthet	Associerar till hjärnskada	Mental trötthet
Hjärndimma	Associerar till hjärnskada	Frånvarokänsla
Utmattning	Signalerar att "botten är nådd"	Trötthetssymtom
Fatigue	Ger exklusiv "touch"	Långvarig sjukdomsrespons
Kemisk obalans	Går inte att påvisa – vi känner inte till något "balansläge"	Mjukvarustörning

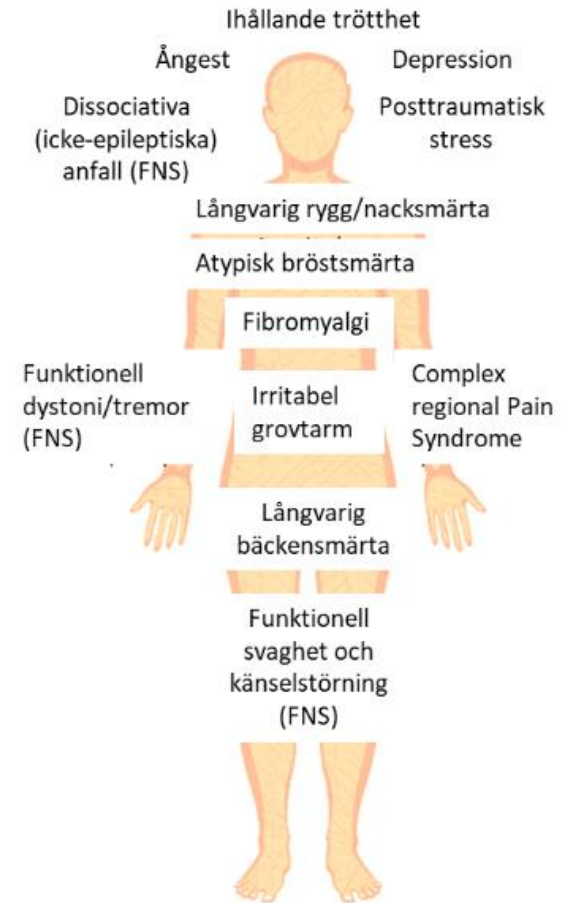
Orden vi använder – dags att tänka om?

NU	PROBLEM	FÖRSLAG
Hjärntrötthet	Associerar till hjärnskada	Mental trötthet
Hjärndimma	Associerar till hjärnskada	Frånvarokänsla
Utmattning	Signalerar att "botten är nådd"	Trötthetssymtom
Fatigue	Ger exklusiv "touch"	Långvarig sjukdomsrespons
Kemisk obalans	Går inte att påvisa – vi känner inte till något "balansläge"	Mjukvarustörning
Neuropsykolog	Unable to persuade others about your viewpoint? Take a Neuro-Prefix – influence grows or your money back" (Laws, 2012).	Kognitionspsykolog?

V.g. se Lilienfeld SO et al Fifty psychological and psychiatric terms to avoid: a list of inaccurate, misleading, misused, ambiguous, and logically confused words and phrases. Front Psychol. 2015;6:1100

Olika funktionella sym

Olika symtom – liknande mekanismer

Symtom

De flesta patienter med funktionella eller dissociativa symtom har mer än ett symtom. Att ha många olika symtom på samma gång kan vara särskilt förbryllande med de här tillstånden.

I det här avsnittet skiljer vi på kärnsymtomen vid FNS och andra symtom, som smärta och trötthet – vilket personer med FNS ofta också har. Ofta kan det vara bättre att se alla de här symtomen som delar av samma tillstånd snarare än att tolka dem som flera olika tillstånd, även om de kan benämnas annorlunda. Så till exempel *långvarig smärta* definieras inte som en del av FNS men förekommer ofta tillsammans och kan ha gemensamma orsaksfaktorer.

Specifika FNS-symtom

Funktionell svaghet

Svaghet i en arm eller ett ben.

Funktionella (dissociativa) anfall

Dessa tillstånd är några av de vanligaste funktionella/dissociativa symtomen.

Funktionella sensoriska symtom

Sensoriska (känsl-) symtom som beror på att nervsystemet inte fungerar som det ska

Funktionella rörelserubbningar

Ofrivilliga rörelser som ryckningar, spasmer eller gångsvårigheter.

Funktionell tremor

Funktionell tremor är den vanligaste formen av funktionell rörelserubbning.

Funktionella kognitiva symtom

Svårigheter med att tänka, minnas och koncentrera sig.

Funktionella tal- och sväljsymtom

Svårigheter att tala normalt eller störningar av sväljfunktionen.

Funktionell yrsel (PPPY)

PPPY är en ihållande yrsel som kan vara en del av FNS.

Funktionella dropattacker

Plötsliga fall till marken utan "blackout".

Funktionell dystoni

Spasm i en kroppsdel. Ofta en knuten hand eller vriden vrist.

Funktionell gångrubbning

Gångsvårigheter.

Funktionella ansiktssymtom

Spasmer runt ögat eller i nedre delen av ansiktet.

Funktionella ryckningar (Myoklonus)

Plötsliga ryckningar eller chockliknande rörelser.

Blåssymtom och FNS

Överaktiv blåsa, Kronisk urinretention och Cauda equinasymtom utan radiologiska fynd.

Funktionella synrubbningar

Synsymtom som är funktionella eller dissociativa.

Funktionella tics

Upprepade komplexa rörelser eller ljud.

neurosymptoms.org

Sparade artiklar / Rekommendera

Symtom

De flesta patienter med funktionella eller dissociativa symtom har mer än ett symtom. Att ha många olika symtom på samma gång kan vara särskilt förbryllande med de här tillstånden.

I det här avsnittet skiljer vi på kärnsymtomen vid FNS och andra symtom, som smärta och trötthet – vilket personer med FNS ofta också har. Ofta kan det vara bättre att se alla de här symtomen som delar av samma tillstånd snarare än att tolka dem som flera olika tillstånd, även om de kan benämnas annorlunda. Så till exempel *långvarig smärta* definieras inte som en del av FNS men förekommer ofta tillsammans och kan ha gemensamma orsaksfaktorer.

Specifika FNS-symtom

Funktionell svaghet

Svaghet i en arm eller ett ben.

Funktionella (dissociativa) anfall

Dessa tillstånd är några av de vanligaste funktionella/dissociativa symtomen.

Funktionella sensoriska symtom

Sensoriska (känsl-) symtom som beror på att nervsystemet inte fungerar som det ska

Funktionella rörelserubbningar

Ofrivilliga rörelser som ryckningar, spasmer eller gångsvårigheter.

Funktionell tremor

Funktionell tremor är den vanligaste formen av funktionell rörelserubbning.

Funktionella kognitiva symtom

Svårigheter med att tänka, minnas och koncentrera sig.

Funktionella tal- och sväljsymtom

Svårigheter att tala normalt eller störningar av sväljfunktionen.

Funktionell yrsel (PPPY)

PPPY är en ihållande yrsel som kan vara en del av FNS.

Funktionella dropattacker

Plötsliga fall till marken utan "blackout".

Funktionell dystoni

Spasm i en kroppsdel. Ofta en knuten hand eller vriden vrist.

Funktionell gångrubbning

Gångsvårigheter.

Funktionella ansiktssymtom

Spasmer runt ögat eller i nedre delen av ansiktet.

Funktionella ryckningar (Myoklonus)

Plötsliga ryckningar eller chockliknande rörelser.

Blåssymtom och FNS

Överaktiv blåsa, Kronisk urinretention och Cauda equinasymtom utan radiologiska fynd.

Funktionella synrubbningar

Synsymtom som är funktionella eller dissociativa.

Funktionella tics

Upprepade komplexa rörelser eller ljud.

Dissociativa symtom

Att känna sig frånvarande, "inte riktigt där" eller inte riktigt "i din kropp".

Trötthet/Fatigue

Trötthet/fatigue, energibrist och utmattning kan vara en del av FNS.

Smärta

Långvarig smärta beror ofta på att "volymratten" skruvats upp i de delar av nervsystemets nätverk

Sömnproblem

Sömnproblem som insomni (för lite sömn) och hypersomni (för mycket sömn) är vanligt vid FNS.

Huvudvärk

Migrän, kronisk daglig huvudvärk och läkemedelsutlöst huvudvärk finns ofta vid FNS.

Postcommotiosyndrom

Postcommotiosyndrom beskriver en samling fysiska och kognitiva symtom efter ett slag mot

Oro/Paniksyndrom

Olika ångestsyndrom, Paniksyndrom och PTSD är vanligt hos patienter med FNS.

Sjukdomsångest

Sjukdomsångest handlar om stark och besvärande oro kring hälsa och sjukdom.

Nedstämdhet

Depression, nedstämdhet och förlorat intresse kan finnas samtidigt som FNS.

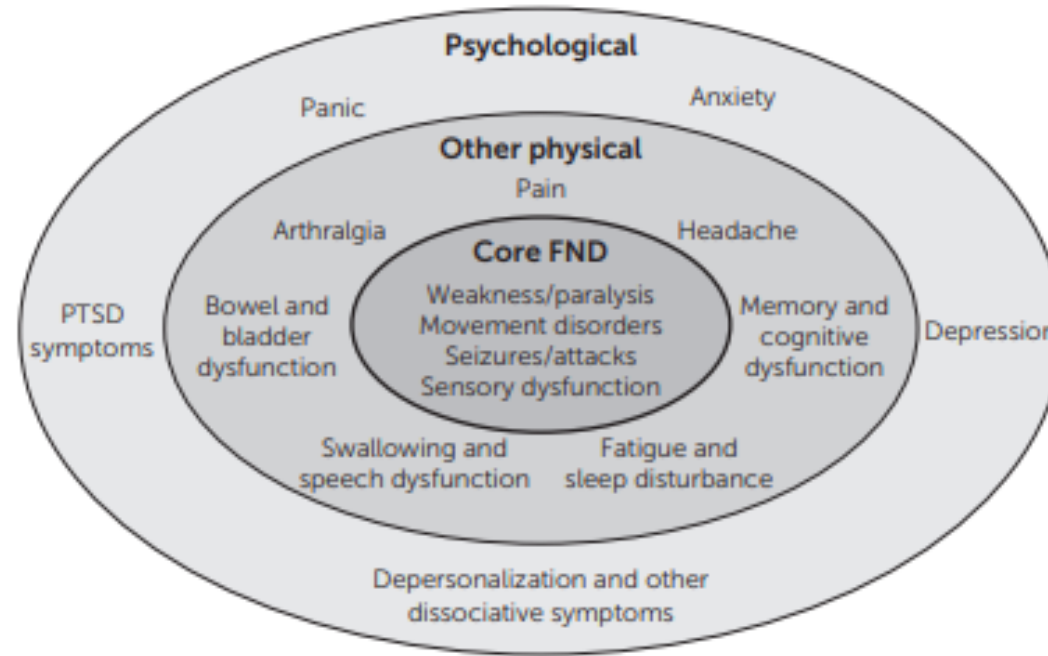
Complex regional pain syndrome (CRPS)

CRPS är långvarig smärta i en eller flera kroppsdelar som kan ha koppling till FNS.

Andra symtom (IBS, Dyspepsi, Bröstmärta)

IBS, dyspepsi, atypisk bröstsmärta och andra symtom är vanliga vid FNS.

FIGURE 1. Schematic diagram of symptom domains in functional neurological disorder (FND)

När har vi nytta av ett funktionellt perspektiv inom Rehabiliteringsmedicin?

Långvarig smärta

Kognitiva svårigheter

Neurologiska symtom

Trötthet

Tappa tråden när du gör saker – t.ex. att gå in i ett rum och glömma varför du gick in där

Bli "blank" – t.ex. märker att du plötsligt inte kan minnas en PIN-kod eller ett telefonnummer

Mental luddighet, tröghet eller mental trötthet/fatigue

Tappa tråden i konversationer

Ofta lägga bort saker som nycklar eller telefon

Glömma tidsperioder även fast du har varit igång, "på autopilot"

Glömma detaljer från filmer, böcker eller tidigare semestrar

Glömma ett ord som du verkar "ha på tungan"

Funktionella kognitiva symtom

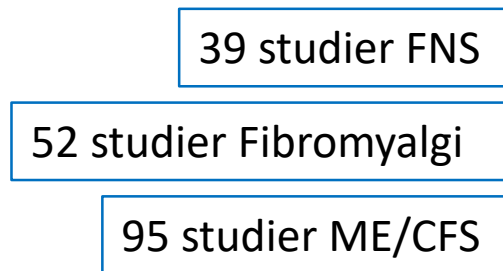

A unifying theory for cognitive abnormalities in functional neurological disorders, fibromyalgia and chronic fatigue syndrome: systematic review

Tiago Teodoro ^{1 2 3}, Mark J Edwards ^{1 2}, Jeremy D Isaacs ^{1 2}

Theoretically, FCD is proposed to be underpinned by psychological factors such as **memory perfectionism, overinterpretation of attentional lapses and heightened self-monitoring for cognitive errors**. However, the empirical evidence supporting this model is modest.

Our hypothesis was that the cognitive profiles associated with functional motor, fatigue and pain syndromes would be similar to each other and to that proposed for isolated FCD. **This would support the existence of a shared causal mechanism** contributing to cognitive symptoms in these conditions with important implications for diagnosis and treatment.

(...) the available evidence does not support the existence of separate cognitive disorders in CFS, FM and FND. Rather, these conditions share common cognitive symptoms with an emphasis on attentional dysfunction.

While evidence-based treatment for FCD remains lacking, interventions for fatigue, pain and functional non-cognitive neurological symptoms are available. Therefore, **practitioners assessing patients with FCD should look for these features, which may be missed if the consultation is exclusively focused on cognitive complaints.**

Funktionella kognitiva symtom

Functional cognitive disorders: a systematic review

Laura McWhirter, Craig Ritchie, Jon Stone, Alan Carson

Cognitive symptoms are common, and yet many who seek help for cognitive symptoms neither have, nor go on to develop, dementia. A proportion of these people are likely to have functional cognitive disorders, a subtype of functional neurological disorders, in which cognitive symptoms are present, associated with distress or disability, but caused by functional alterations rather than degenerative brain disease or another structural lesion. In this Review, we have systematically examined the prevalence and clinical associations of functional cognitive disorders, and related phenotypes, within the wider cognitive disorder literature. Around a quarter of patients presenting to memory clinics

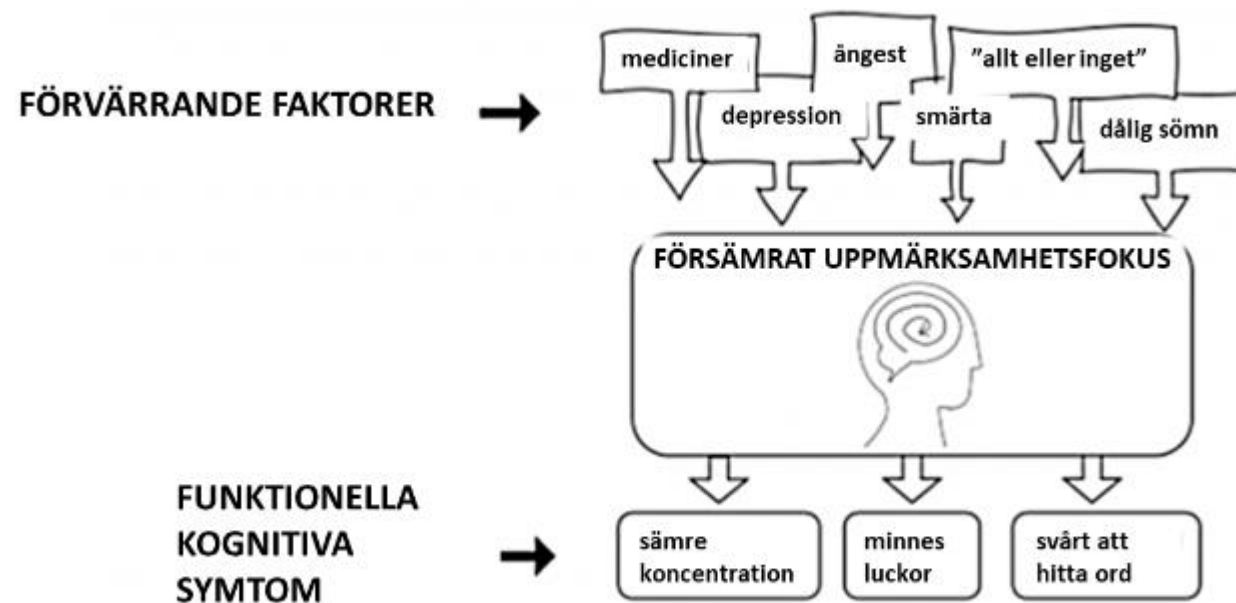
Lancet Psychiatry 2020;
7: 191-207

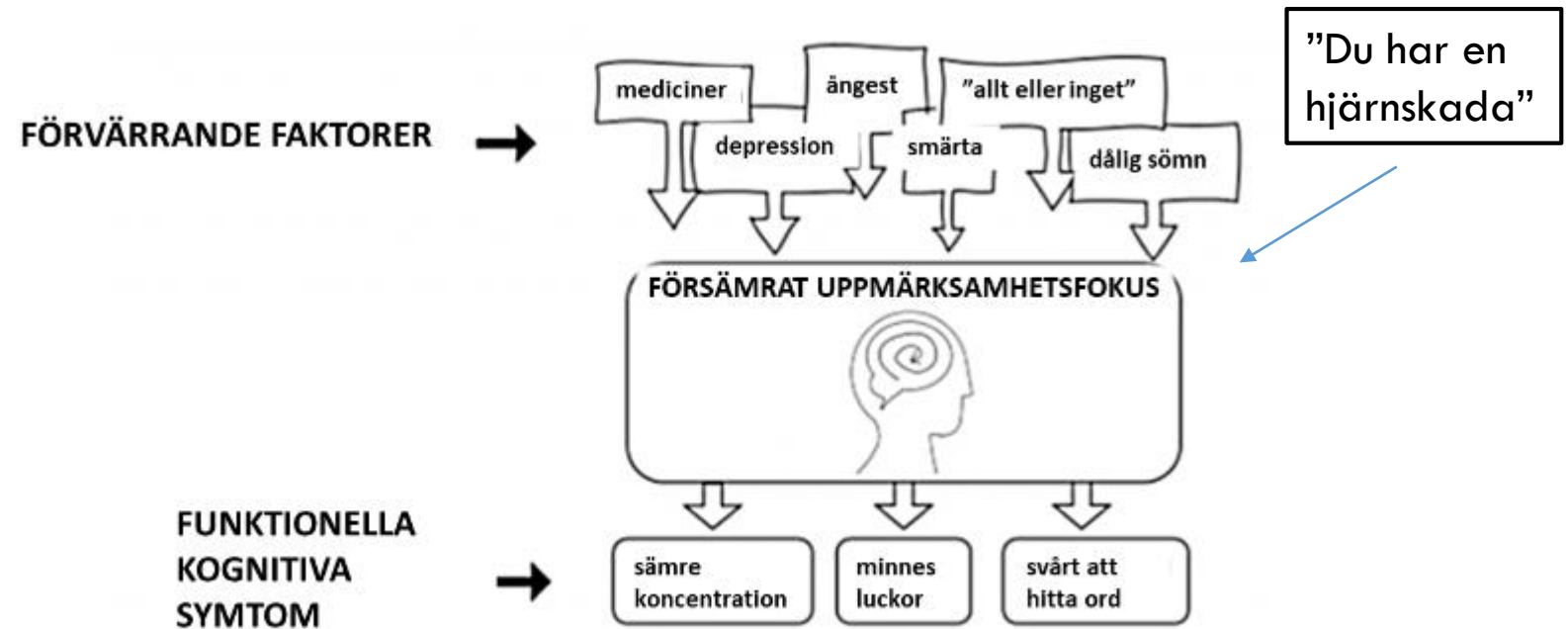
Published Online
November 12, 2019
[https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(19\)30405-5](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(19)30405-5)

- 1/3 av befolkningen har kognitiva symtom, oavsett ålder
- 1/2 av pat på en minnesklinik får en demensdiagnos

Har många patienter med "Postcommotio" och "lindrig hjärnskada" har Funktionella kognitiva symtom?

- Riskerar vi att försämra patienterna med ensidigt hjärnskadefokus?
- Undanhåller vi effektiva rehabiliteringsinsatser genom att inte diagnostisera de funktionella symtomen?

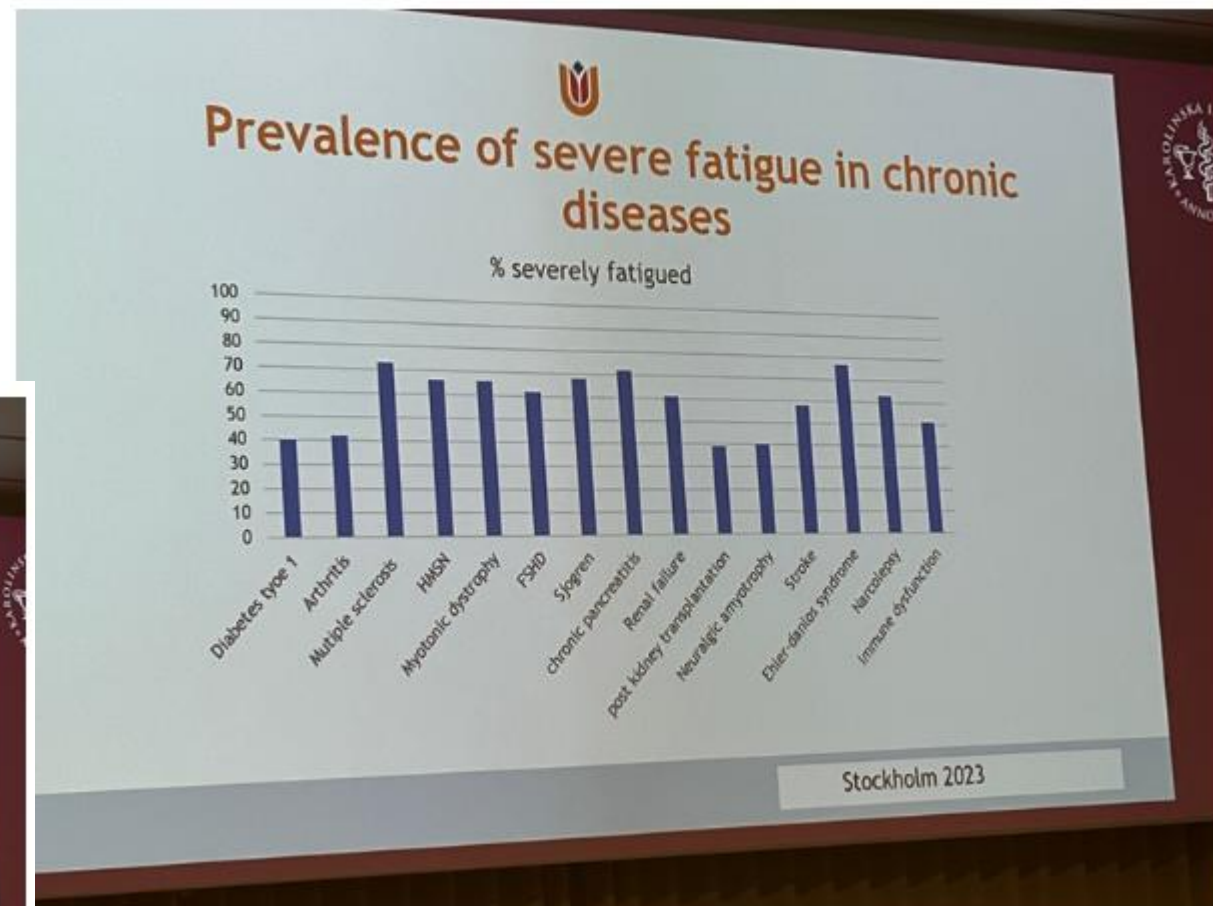

Most burdensome consequences of the disease according to the patient

<p>Diabetes type 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fatigue 2. Lack of Energy 3. Unrefreshing sleep 4. Sleepiness 5. Low mood 	<p>Arthritis</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pain 2. Fatigue 3. Stiffness 4. Joint Pain 5. Stress
---	--

Stockholm 2023

Karolinska Institutet Calendar Listen

Navigate on the page

Seminar on exhaustion disorder and fatigue as a transdiagnostic

Registration

LECTURES AND SEMINARS

Seminar on exhaustion disorder and fatigue as a transdiagnostic

18-09-2023 3:00 pm - 5:00 pm Biomedicum, Solnavägen 9, Eva & Georg Klein föreläsningssal

In this seminar, you will get an overview of the scientific basis for the Swedish exhaustion disorder diagnosis and take part of new research findings regarding conceptualization and treatment of fatigue across a range of fatigued patient groups (e.g., ME/CFS, post-COVID, and multiple sclerosis).

Exhaustion disorder (Swe: *utmattningssyndrom*) is one of the most common and costly mental disorders in Sweden, responsible for more long-term sickness absence than any other psychiatric or somatic disorder in the country. However, evidence for the validity of the diagnosis is limited and there are no evidence-based treatments.

Hans Kroop, Elin Lindbater & Christian Rück

Examples of trans-diagnostic factors

- Sleep problems
- Lower level of activity/avoidance
- Concentration problems
- Lack of social support
- All or nothing behaviour
- Fatigue catastrophising
- Depression
- Pain

Menting et al, 2017; Health psychology;
Goertz et al, 2021, Scientific Reports; De Gier et al, 2023

Stockholm 2023

Karolinska Institutet Calendar

Listen

Navigate on the page

Seminar on exhaustion disorder and fatigue as a transdiagnostic

Registration

LECTURES AND SEMINARS

Seminar on exhaustion disorder and fatigue as a transdiagnostic

18-09-2023 3:00 pm - 5:00 pm Biomedicum, Solnavägen 9, Eva & Georg Klein föreläsningssal

In this seminar, you will get an overview of the scientific basis for the Swedish exhaustion disorder diagnosis and take part of new research findings regarding conceptualization and treatment of fatigue across a range of fatigued patient groups (e.g., ME/CFS, post-COVID, and multiple sclerosis).

Exhaustion disorder (Sw: utmattningssyndrom) is one of the most common and costly mental disorders in Sweden, responsible for more long-term sickness absence than any other psychiatric or somatic disorder in the country. However, evidence for the validity of the diagnosis is limited and there are no evidence-based treatments.

Hans Knapp, Elin Lindblom & Christian Rück

RESEARCH ARTICLE

 OPEN ACCESS Check for updates

Chronic fatigue syndromes real illnesses that people can recover from

The Oslo Chronic Fatigue Consortium, Tomas Nordheim Alme^a, Anna Andreasson^b, Tarjei Tørre Asprusten^c, Anne Karen Bakken^{d,ba}, Michael BJ Beadsworth^e, Birgitte Boye^{f,an}, Per Alf Brodal^g, Elias Myrstad Brodwall^{h,a}, Kjetil Gundro Brurbergⁱ, Ingrid Bugge^j, Trudie Chalder^k, Reidar Due^a, Hege Randi Eriksen^m, Per Klausen Finkⁿ, Signe Agnes Flottorp^{o,bb}, Egil Andreas Fors^p, Bård Fosli Jensen^q, Hans Petter Fundingsrud^r, Paul Garner^{s*}, Lise Beier Havdal^a, Helene Helgeland^u, Henrik Børsting Jacobsen^{v,ap}, Georg Espolin Johnson^w, Martin Jonsjö^{t,x}, Hans Knoop^y, Live Landmark^{z,ap*}, Gunvor Launes^{aa}, Mats Lekander^{ab}, Hannah Linnros^{ac}, Elin Lindsäter^{ad}, Helena Liira^{ae}, Lina Linnestad^{af}, Jon Håvard Loge^f, Peter Solvoll Lyby^{bd}, Sadaf Malik^a, Ulrik Fredrik Malt^{aj}, Trygve Moe^{ak}, Anna-Karin Norlin^{ac}, Maria Pedersen^{a,h}, Siv Elin Pignatiello^{an}, Charlotte Ulrikka Rask^{ao}, Silje Endresen Reme^{v,ap} , Gisle Roksund^{aq}, Markku Sainio^{ar}, Michael Sharpe^{as}, Ruth Foseide Thorkildsen^{at}, Betty van Roy^a, Per Olav Vandvik^{av}, Henrik Vogt^{aw}, Hedda Bratholm Wyller^{ax} and Vegard Bruun Bratholm Wyller^{h,a}

Att hålla sig på vägen vid funktionella tillstånd

Risk i diket

- Iatrogen förstärkning av symtomfokus
- Begränsning av patientens rehabilitering utifrån "skadeperspektiv"

"Betoning av det biomedicinska"

"Betoning av det psykologiska"

Risk i diket

- Vi missar viktiga behandlingsbara tillstånd
- Vi skapar felaktiga förhoppningar

Att hålla sig på vägen vid funktionella tillstånd

Risk i diket

- latrogen förstärkning av symtomfokus
- Begränsning av patientens rehabilitering utifrån "skadeperspektiv"

"Betoning av det biomedicinska"

"Betoning av det psykologiska"

Risk i diket

- Vi missar viktiga behandlingsbara tillstånd
- Vi skapar felaktiga förhoppningar

Läkartidningen | START | AKTUELLT | KLINIK OCH VETENSKAP | OPINION | LEDIGA LÄKARJÖBB | OM OSS

KLINIK OCH VETENSKAP - START | NYA RÖN | ARTIKLAR | MEDICINSK KOMMENTAR | MEDICINENS ABC | REFLEXION | FÖRFATTARINTERVJU

BENÄRTE | Medlemsstat för nyexamnerade läkare ska utredas av Förbundet | KONTAKT | SKYDV | PRENUMERERA | ANNONSERA | ET ARRANGERAR

RAPPORT

Kraftig ökning av sjukskrivningar på grund av hjärnskakning

Även postkontusionellt syndrom ökar dramatiskt

HG Hårdemark, med dr, specialist i neurolog
hhardemark@gmail.com

Niklas Marklund, överläkare, professor, institutionen för kliniska vetenskaper Lund, Neurokirurgi, Lunds universitet, Vård, rehabilitering och smärts rehabilitering, Skånes universitetssjukhus Lund
niklas.marklund@med.lu.se

LÄS ARTIKEL SOM PDF

CITERA SIDEN
Läkartidningen, 2023-10-23 06:08
Läkartidningen 46/2023
Läkartidningen.se 2023-11-03

KOMMENTERA | KOMMENTER

f t in

Att hålla sig på vägen vid funktionella tillstånd

Risk i diket

- Vi försämrar patienten genom dåligt bemötande
- Vi missar behandlingsbara funktionella tillstånd

”Patienten fejkar”

”Patientens symtom är ofrivilliga”

Risk i diket

- Vi blir lurade
- Vi skapar insatser som förstärker sjukdomsbeteende

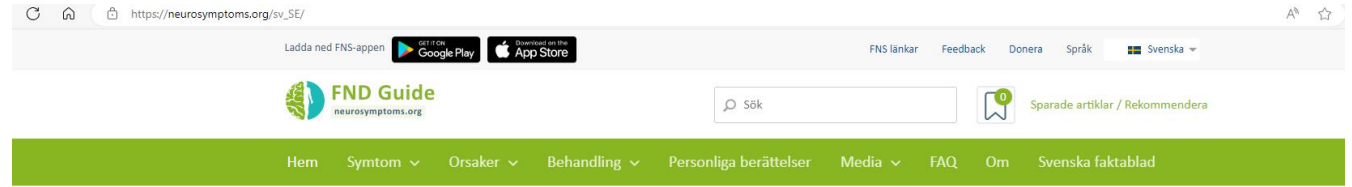

- Rehabiliteringsmedicin huvudspecialitet för funktionella neurologiska tillstånd?
- Rehabiliteringsmedicin drivande i att utveckla utbudet av nya, bättre utrednings- och rehabiliteringsmetoder för komplexa trötthetstillstånd?

När kroppen säger ifrån

svenskpsykiatri.se/subsektioner/konsultationspsykiatri-2/

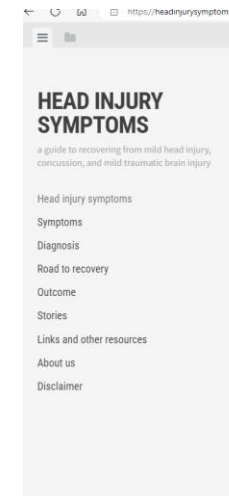
Funktionell Neurologisk Symptomstörning:

Är neurologiska symtom som svaghet i en kroppsdel, tremor (skakningar), domningar eller frånvaroattacker som har att göra med de delar av nervsystemet som sköter rörelse eller känsel, och som:

- ... har orsakats av ett PROBLEM med FUNKTIONEN i nervsystemet
- ... är ett problem med "mjukvaran" i hjärnan, inte med "hårdvaran" (som vid Stroke eller MS)
- ... har "positiva diagnostiska kännetecken" typiska för FNS
- ... orsakar svårigheter i vardagen för den person som drabbats

funktionellasymptom.se

Head injury symptoms

Welcome

This website has been designed to provide information on mild head injury, concussion and mild traumatic brain injury (MTBI).

It also contains many practical tips and tools to help with recovery.

headinjurysymptoms.org/

LYCKA TILL!

carl.sjostrom@regiongavleborg.se
www.stokapsykkonsult.com